

Nr 241.

Av fröken **Hesselgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.

I proposition nr 87 till 1933 års riksdag har Kungl. Maj:t anmält ett antal till Kungl. Maj:t gjorda framställningar i lönefrågor vid statens olika trafikverk.

Vederbörande departementschef har jämlikt utdrag av statsrådsprotokollet av den 27 januari 1933 (propositionsäftet sid. 6) bland annat redogjort för frågan om förbättrad löneställning för vissa kvinnliga postexpeditörer m. fl., nämligen de postexpeditörer, som voro i tjänst, då genom beslut av 1925 års riksdag den dåvarande postexpeditörsgraden delades i två grader: en, den 15:e, för manliga tjänstemän (vilka samtidigt erhöles titeln postassistenter) och en annan, den 11:e, för kvinnliga tjänstemän (vilka bibehölles vid titeln postexpeditörer).

Denna vid upprepade tillfällen omskrivna uppdelning av tjänstemän med samma fackutbildning i två vitt skilda lönegrader omprövades redan av 1926 års riksdag. Därvid framfördes krav på sådana övergångsbestämmelser, att samtliga tjänstemän, som den 1 juli 1925 hade genomgått samma fackutbildning som de till 15:e lönegraden hänföra postassistenter, skulle hänföras till denna grad, men riksdagen ansåg sig då icke kunna tillmötesgå detta i vidare mån, än att de postexpeditörer, som innehade ordinarie tjänst den 1 juli 1926, medgävos uppflyttning till 12:e lönegraden.

Som ju var att vänta, kunde detta beslut icke anses innebära en slutgiltig lösning av den berörda frågan, varför också från personalhåll, från motionärer i riksdagen och från generalpoststyrelsen framförts upprepade förslag om frågans upptagande till ny behandling.

Här må för dagen lämnas å sido den ur finansiell synpunkt större frågan om rätt lönegradsplacering för de kvinnliga postexpeditörerna och allenast påkallas uppmärksamhet på den ytterligare uppdelning av de berörda postexpeditörernas grupp, vartill 1926 års riksdag medverkade.

Syftet med de då träffade övergångsbestämmelserna måste hava varit att så ordna, att alla de kvinnliga tjänstemän, som genomgått postexpeditörsutbildning vid den tidpunkt då uppdelningen av postexpeditörsgraden ägde rum, skulle i någon mån gottgöras för denna sin utbildning, vilken postverket för framtiden icke ansåg sig kunna tillfullo utnyttja av skäl, som till ingen del berodde av de berörda tjänstemännen själva.

Sådan gottgörelse — låt vara otillräcklig — hade man ernått, om man år 1926 hade satt gränsen för vissa postexpeditörers inplacering i 12:e lönegraden på det sätt, att man medtagit *alla, som före den 1 juli 1925 genomgått postelevkurs*. I stället satte man *en godtycklig gräns genom att bestämma, att allenast de vid den 1 juli 1926 i tjänst varande ordinarie postexpeditörerna* skulle uppflyttas i omhandlade 12:e grad.

Om den uppdelning av tjänstemän med samma fackutbildning i olika lönegrader, som på detta sätt ägde rum, yttrar generalpoststyrelsen i en sin skrivelse av den 1 december 1931 till Kungl. Maj:t, att uppdelningen »icke är grundad på några sakliga skäl, utan är helt och hållet beroende på tillgången av lediga postexpeditörstjänster och den därmed sammanhängande möjligheten för generalpoststyrelsen att före den 1 juli 1926 till ordinarie tjänstemän befordra en större eller mindre del av de kvinnliga extra ordinarie postexpeditörerna med den fullständigare utbildningen».

Av sagda generalpoststyrelsens skrivelse framgår jämväl, hurusom den ekonomiska betydelsen av frågan för verket är ringa, men den är ingalunda så för den enskilde av det 30-tal kvinnliga tjänstemän, som beröras därav, då hon genom den ovanberörda godtyckligt dragna gränsen berövas en årlig inkomst av i vissa fall omkring 250 kronor.

Detta beklagliga förhållande har fått fortgå under en följd av år, och ett ingripande för rättelse har på sistone omöjliggjorts därigenom, att ärendet överförts till 1928 års lönekommittés prövning. Återlämnat därifrån oätgjort har ärendet av Kungl. Maj:t ånyo lämnats öppet för riksdagens avgörande genom att anmälas i förutnämnda proposition nr 87.

Ehuru ett fullt rättvist tillrättaläggande av ärendet borde föranleda retroaktiv utbetalning av den del av avlöningen enligt 12:e lönegraden, som hittills undanhållits vederbörande, må här allenast yrkas på sådan lösning av frågan, som föreslås av generalpoststyrelsen i dess här i avskrift bilaga skrivelse.

På grund av vad sålunda anförts hemställes, att riksdagen måtte besluta,

att avlöning enligt de grunder, som tidigare — kungl. brev till generalpoststyrelsen av den 4 juli 1926 — bestämts skola tillämpas beträffande i tjänst varande postexpeditörer och förste postexpeditörer, skall tillerkännas samtliga de kvinnliga tjänstemän i nämnda grader, som före den 1 juli 1925 genomgått av generalpoststyrelsen anordnad fackutbildning i postelevkurs.

Stockholm den 17 februari 1933.

Kerstin Hesselgren.

Bilaga.

Avskrift.

Till Konungen.

Till åtlydnad av föreskrift i erhållen remiss får generalpoststyrelsen härigenom i underdånighet avgiva utlåtande i anledning av posttjänstemännens förenings framställning angående rätt för vissa kvinnliga tjänstemän att åtnjuta lön i 12:e lönegraden.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 september 1928, med vilken överlämnades framställningar i ämnet från kvinnliga postföreningen och posttjänstemännens förening, hemställde generalpoststyrelsen, att Kungl. Maj:t skulle avlåta proposition till 1929 års riksdag med förslag, att postexpeditör och förste postexpeditör, som före den 1 juli 1925 genomgått av styrelsen anordnad fackutbildning i s. k. postelevkurs, skulle, så länge vederbörande i sådan befattning kvarstode, i löne- och pensionshänseende vara placerad i 14:e respektive 15:e lönegraden, och att vederbörande skulle inom den nya lönegraden erhålla den ställning i avseende å placering i löneklass, som han skulle hava innehaft, om han tillhört den lägre lönegraden. Vid skrivelsen var även fogad avskrift av ett generalpoststyrelsens yttrande den 16 mars 1928 till riksdagens statsutskott med närmare redogörelse för utvecklingen av postexpeditörernas och förste postexpeditörernas lönefråga.

Vad posttjänstemännens förening nu begär, utgör ett steg mot lösningen av sagda lönefråga i enlighet med generalpoststyrelsens ovan nämnda förslag, utan att likväl föregripa ett slutligt ställningstagande till nyssnämnda förslag.

Avfattningen av bestämmelserna i punkt 9 av Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 4 juni 1926 angående omklassificering av postkontoren m. m. (»Den 1 juli 1926 i tjänst varande postexpeditör och förste postexpeditör skall, så länge vederbörande i dylik befattning kvarstår, i lönehänseende vara placerad i 12:e respektive 13:e lönegraden») utesluter, att dessa bestämmelser kunna tillämpas på de postexpeditörer, som genomgått den fullständiga utbildning, varom ovan nämnts, men erhållit ordinarie anställning först efter den 1 juli 1926. Följden härav har blivit, att av de 33 nu i tjänst varande postexpeditörer, som genomgått de sista före nyssnämnda dag avslutade fullständigare kurserna — antagna till aspiranter den 29 november 1921 och 2 juni 1922 samt till extra ordinarie postexpeditörer under åren 1923—1925 —, 8 stycken åtnjuta lön övergångsvis enligt 12:e lönegraden, medan de återstående 25 åtnjuta lön enligt 11:e lönegraden. Till dessa 25 komma 9 till postexpeditörer befordrade reservpostexpeditörer med den äldre, fullständigare utbildningen, antagna till extra ordinarie postexpeditörer under åren 1900—1920. Denna skillnad i avlöning är icke grundad på några sakliga skäl utan är helt och hållet beroende på tillgången av lediga postexpeditörstjänster och den därmed sammanhängande möjligheten för generalpoststyrelsen att före den 1 juli 1926 till ordinarie tjänstemän befordra en större eller mindre del av de kvinnliga extra ordinarie postexpeditörerna med den fullständigare utbildningen.

Den av föreningen uppgivna årskostnaden för placering övergångsvis av ifrågavarande tjänstemän i 12:e lönegraden vitsordas; sammanlagda årskostnaden, dyrtidstillägg oräknat, för en dylik uppflyttning skulle uppgå till icke fullt 7,000 kronor.

Föreningen har emellertid även hemställt, att en sådan uppflyttning skulle givas retroaktiv verkan, så att uppflyttningen skulle anses hava ägt rum från tidpunkten för vederbörandes konstituerande till ordinarie postexpeditörer.

Ett bifall härtill skulle medföra en engångskostnad den 1 juli 1932 av omkring 26,000 kronor. Generalpoststyrelsen anser sig emellertid icke kunna tillstyrka bifall till framställningen i denna del.

Under åberopande av det anförda och under förutsättning att generalpoststyrelsens ovan åberopade framställning till Kungl. Maj:t av den 25 september 1928 icke föranleder proposition till 1932 års riksdag i enlighet med framställningen, får generalpoststyrelsen i underdånighet hemställa,

att Kungl. Maj:t måtte till sagda riksdag avlåta proposition med förslag, att avlöning enligt de grunder, som av Kungl. Maj:t jämlikt brev till generalpoststyrelsen den 4 juni 1926, punkterna 9, 11 och 12, bestämts skola tillämpas beträffande i tjänst den 1 juli 1926 varande postexpeditörer och förste postexpeditörer, skall tillerkännas samtliga de kvinnliga tjänstemän i nämnda grader, som före den 1 juli 1925 genomgått av styrelsen anordnad fackutbildning i postelevkurs.

I behandlingen av detta ärende, som avgjorts av generaldirektören Örne, hava utom undertecknade deltagit byråcheferna Lager och Högner.

Stockholm den 1 december 1931.

Underdånigst,

För generaldirektören

GUSTAF KIHLMARK.

K. A. CARSTENSEN.

/Erik G. Lannge.

Generalpoststyrelsen. I anledning av framställning från posttjänstemännens förening om rätt för vissa kvinnliga tjänstemän med förutvarande postexpeditörsutbildning att åtnjuta lön i 12:e lönegraden.

Rätt avskrivet intyga:

E. Daelander.

E. Bergendal.